

Zvýšené hodnoty polychlorovaných bifenylů (PCB) v Labi (stav 11. 9. 2015)

Německo:

Německá delegace (paní Rohde, Sächsisches Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie) informovala na 23. jednání skupiny expertů „Povrchové vody“ (SW) Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL) ve dnech 2. 7. a 3. 7. 2015 v Praze o výskytu významně zvýšených hodnot PCB (PCB 28, 52, 101, 138, 153, 180) ve vodné fázi a především v sedimentovatelných plaveninách (suma obsahu PCB – 6 008 µg/kg s maximem pro PCB 138 – 1 800 µg/kg, PCB 153 – 1 700 µg/kg a PCB 180 – 1 720 µg/kg v květnu 2015 v hraničním profilu Hřensko / Schmilka). Hodnota sumy obsahu PCB – 6 008 µg/kg představuje téměř padesátinásobek dlouhodobého průměru v letech 2001 – 2014. Zvýšené hodnoty PCB byly naměřeny ve druhém čtvrtletí roku 2015 v hraničním profilu Hřensko / Schmilka a v navazujících profilech Zehren a Dommitzsch. Německá delegace dále informovala o výskytu zvýšených hodnot PCB s dioxinovým efektem (PCB 77, 81, 118, 126, 169) v sedimentovatelných plaveninách pro druhé čtvrtletí roku 2015 v hraničním profilu Hřensko / Schmilka.

V červenci 2015 byly v Sasku mimo pravidelné odběry provedeny mimořádné analýzy PCB, dioxinů a furanů v matrici voda, sediment, půda a biota (ryby). Výsledky analýz poukázaly na to, že v labské vodě byly měřitelné hodnoty PCB. Nálezy v plaveninách vykazovaly vysoké hodnoty PCB (suma obsahu PCB – 1 083 µg/kg s maximem pro PCB 180 – 630 µg/kg) a zvýšené hodnoty dioxinů a furanů. Analýzy půd vykazovaly lehce zvýšené hodnoty PCB. Zvýšené hodnoty PCB byly zjištěny i v rybách. Trend PCB v sedimentovatelných plaveninách se jevil jako klesající.

Průběžné výsledky analýz v Sasku za měsíc srpen 2015 prokázaly zvýšené hodnoty PCB. Konkrétně se jednalo o týdenní směsný vzorek ve vodné fázi (17. – 23. 8. 2015) v hraničním profilu Hřensko / Schmilka (celková koncentrace PCB – 118,5 ng/l s maximem pro PCB 180 – 41 ng/l). Také nálezy v plaveninách vykazovaly stále zvýšené hodnoty PCB (suma obsahu PCB – 1 093 µg/kg) v měsíčním směsném vzorku v hraničním profilu Hřensko / Schmilka).

Česká republika:

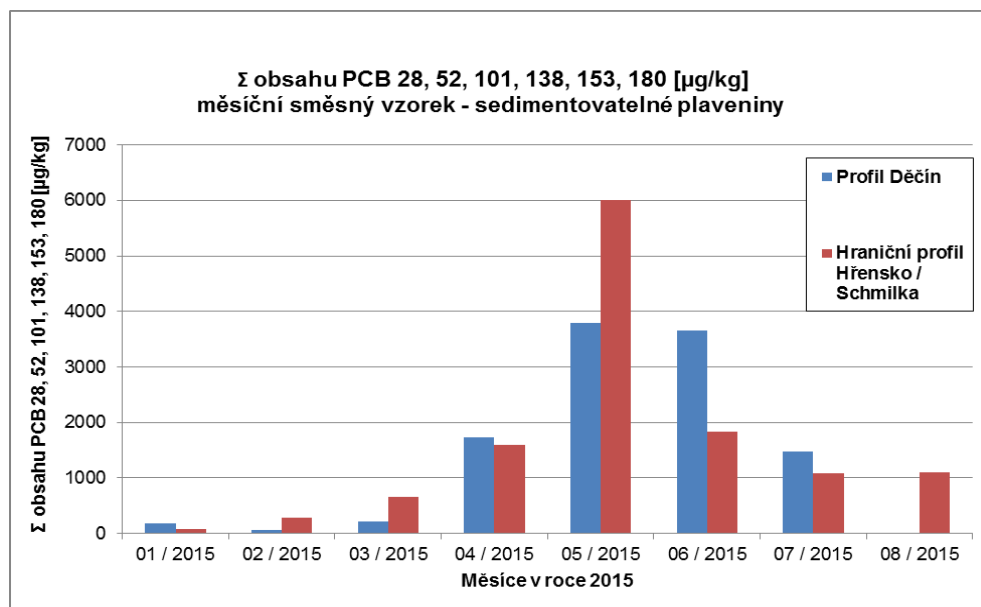
Česká delegace (pan Medek, Povodí Labe, státní podnik) informovala na 23. jednání skupiny expertů SW MKOL o výsledcích naměřených hodnot v profilech Střekov, Velké Březno, Děčín a Hřensko / Schmilka (levý a pravý břeh). Výsledky analýz v prvním čtvrtletí roku 2015 neprokázaly zvýšené hodnoty PCB. Byl však prokázán výrazný vzestup koncentrací hodnot PCB v dubnových a květnových analýzách ve vodné fázi a především v sedimentovatelných plaveninách (suma obsahu PCB – 3 793 µg/kg s maximem pro PCB 153 a PCB 180 – 1 300 µg/kg v květnu 2015 v profilu Děčín).

V lokalitě Labe – Střekov, tj. nad městskou aglomerací Ústí nad Labem, nebyly PCB prokázány ani v prvním čtvrtletí, ani ve druhém čtvrtletí roku 2015. Z toho lze vyvodit, že potenciální zdroj kontaminace leží na území České republiky, v aglomeraci Ústí nad Labem.

Z výsledků analýz provedených v červnu 2015 vyplynulo, že ve vodné fázi došlo k poklesu obsahu PCB na všech lokalitách. Naproti tomu výsledky analýz směsných vzorků sedimentovatelných plavenin odebíraných na monitorovací stanici Děčín v měsíci červnu vykázaly stále zvýšený obsah PCB. Zvýšený obsah byl nadále patrný pro všechny sledované kongenery s dominancí výskytu chlorovaných kongenerů PCB 138, PCB 153 a PCB 180 (suma obsahu PCB – 3 657 µg/kg s maximem pro PCB 180 – 1 400 µg/kg v profilu Děčín).

Výsledky analýz směsných vzorků sedimentovatelných plavenin odebíraných v profilu Děčín v měsíci červenci vykázaly stále zvýšený obsah PCB (suma obsahu PCB – 1 478 µg/kg s maximem pro PCB 180 – 500 µg/kg).

Níže uvedený graf dokládá vývoj sumy obsahu PCB 28, 52, 101, 138, 153, 180 v měsíčním směsném vzorku sedimentovatelných plavenin. Vzorky byly odebrány v profilu Děčín a v hraničním profilu Hřensko / Schmilka. Suma obsahu PCB pro profil Děčín obsahuje navíc oproti německým datům kongener PCB 118. Zdrojem dat je Povodí Labe, státní podnik a Sächsisches Landesamt für Umwelt, Landwirtschaft und Geologie.

Ministerstvo životního prostředí České republiky (MŽP ČR) informovalo dopisem ze dne 2. 7. 2015 o vzniklé situaci Českou inspekci životního prostředí (ČIŽP). ČIŽP zahájila na základě podnětu MŽP ČR šetření ke zjištění příčin zvýšených hodnot PCB ve vodné fázi a v sedimentovatelných plaveninách toku Labe. ČIŽP v této věci mimo jiné spolupracuje s Povodím Labe, státním podnikem a s Povodím Ohře, státním podnikem.

Příklady aktivit provedených v rámci šetření ČIŽP (stav 31. 7. 2015):

- Zjišťování prováděných prací na toku Labe a Bílina
- Monitoring vypouštění odpadních vod za období v prvním pololetí roku 2015
- Hloubková vodohospodářská kontrola čistírny odpadních vod (ČOV) v Ústí nad Labem
- Fyzická prohlídka konkrétních lokalit na vodním toku Labe a Bílina
- Z dat státního podniku Povodí Ohře bylo zjištěno, že na ústí Jílovského potoka a Ploučnice do toku Labe nejsou dlouhodobě zjišťovány žádné významné nálezy PCB ani ve vodách, ani v sedimentech (v Bílině v Ústí nad Labem byly v březnu – květnu roku 2015 ve vodě nalezeny měřitelné koncentrace PCB, v měsíci červnu a červenci již pod mezí stanovitelnosti).

- Odběry vzorků kalů z vytipovaných ČOV, odběry vzorků čerstvých sedimentů z vodního toku Bílina a odběry vzorků čerstvých sedimentů z vodního toku Labe v aglomeraci Ústí nad Labem realizované v červenci roku 2015.

Průběžná zpráva ze šetření ČIŽP (stav 25. 8. 2015):

- Z výsledků rozborů, které zadala ČIŽP v červenci 2015, vyplývá, že nejvyšší obsah PCB v sedimentech byl zjištěn v blízkosti pravého břehu toku Labe pod Mariánským mostem (s maximem pro PCB 180 – 650 µg/kg a sumou PCB 1 860 µg/kg). Zjištěný obsah PCB pod Mariánským mostem řádově odpovídá obsahům PCB naměřeným v sedimentovatelných plaveninách na profilu v Děčíně v období duben – červen 2015.
- Podle výsledků rozborů lze jako zdroj znečištění vyloučit sedimenty z Bíliny, sedimenty na Labi (v úseku nad zdymadly v Ústí nad Labem a výše), vytipované ČOV na Labi a další stavby (např. stavba malé vodní elektrárny západního nádraží na Bílině, stavba u ústí Klíšského potoka do Bíliny). ČIŽP zadala další odběry vzorků sedimentů, které mají sloužit ke konkretizaci zdroje znečištění.

Skupina expertů „Povrchové vody“ (SW) MKOL:

Expertní skupina SW MKOL se zabývala problematikou zvýšených hodnot PCB v Labi na své 23. poradě ve dnech 2. – 3. 7. 2015 a na své 24. poradě ve dnech 27. 8. – 28. 8. 2015.

Usnesení z 23. jednání skupiny expertů SW MKOL:

- Česká a německá strana se budou vzájemně informovat o probíhajících a plánovaných analýzách. Současně bude informován i sekretariát MKOL.
- Česká strana bude o této situaci informovat příslušné české úřady a instituce s žádostí ke zjištění příčin a původce zvýšených hodnot PCB.
- Skupina expertů SW připraví podklad s informací pro zářijové jednání pracovní skupiny WFD.
- V případě potřeby bude zorganizováno expertní jednání.

Závěr:

Výsledky analýz české a německé strany potvrzují zvýšené hodnoty PCB v Labi od druhého čtvrtletí roku 2015. V lokalitě Labe – Střekov, tj. nad městskou aglomerací Ústí nad Labem, nebyly PCB prokázány ani v prvním čtvrtletí, ani ve druhém čtvrtletí roku 2015. Z toho lze vyvodit, že potenciální zdroj kontaminace leží na území České republiky, v aglomeraci Ústí nad Labem. Z výsledků rozborů, které zadala ČIŽP v červenci 2015, vyplývá, že nejvyšší obsah PCB v sedimentech byl zjištěn v blízkosti pravého břehu toku Labe pod Mariánským mostem. Jako zdroj znečištění byly vyloučeny sedimenty Bíliny, sedimenty na Labi v úseku nad zdymadly v Ústí nad Labem a výše, vytipované ČOV na Labi a další stavby na Labi a Bílině.

ČIŽP v rámci obsáhlého šetření (stav 25. 8. 2015) a na základě dosud ověřených dat nemůže zatím jednoznačně identifikovat zdroj, respektive původce zvýšených hodnot PCB ve vodné fázi a v sedimentovatelných plaveninách toku Labe. ČIŽP se bude i nadále tomuto problému intenzivně věnovat. O výsledcích zadaných rozborů a dalšího šetření bude ČIŽP následně informovat MŽP ČR, které bude posléze informovat sekretariát MKOL.